

Trvalý pobyt v ČR? Získat jej může být poněkud komplikované...

Článek se věnuje udělování trvalého pobytu cizincům, jehož získání rozhodně není samozřejmostí a vyžaduje notnou dávku trpělivosti. Necht' je příkladem příběh Johna (pro zachování anonymity užíváme fiktivní jméno), který se s námi v rámci rozhovoru podělil o svou zkušenost s reálným fungováním české migrační administrativy. Nejprve však základní informace o tom, jak vlastně řízení o získání trvalého pobytu probíhá.

Obdržením povolení k trvalému pobytu se cizinci radikálně mění status, jelikož získá ve většině oblastí života stejné postavení jako občan České republiky. Nově oplývá téměř všemi právy (ale i povinnostmi) jako občan ČR, včetně zařazení do systému veřejného zdravotního pojištění, ale na rozdíl od něj nemá volební právo a zůstávají mu navíc povinnosti vůči ministerstvu vnitra. Získání tohoto typu právního postavení ve většině případů zabere celá léta a kvůli přísným kritériím se může dost zkomplikovat.

O povolení může cizinec požádat ve standardním případě po pěti letech nepřetržitého pobytu na území České republiky (existují výjimky, kdy může být tato doba zkrácena, např. Někteří rodinní příslušníci občanů EU mohou žádat po dvou letech pobytu). Přitom pobyt na území za účelem studia se započítává jednou polovinou. Jinak řečeno - cizinci, který u nás studuje 5 let se započítá pouze 2,5 roku doby pobytu. Nepřetržitým pobytem je myšleno, že jednotlivá období nepřítomnosti cizince nepřesáhnou 6 po sobě jdoucích měsíců a součet jednotlivých období nepřesáhne 10 měsíců. Ze závažných důvodů (narození dítěte, závažné onemocnění, studium aj.) může být cizinec nepřítomen až 12 měsíců v kuse, aniž by se nepřetržitost pobytu porušila. Toto období se ale do doby pobytu nezapočítává.

Žádost o povolení k trvalému pobytu se podává na krajských pobočkách Odboru azylové a migrační politiky (OAMP) MV ČR. Je třeba splnit podmínku pěti let nepřetržitého přechodného pobytu, prokázat znalost českého jazyka vykonáním akreditované zkoušky a předložit, mimo jiné, doklady o zajištění ubytování a prostředků k pobytu. Ministerstvo má poté ve lhůtě 120ti dnů povinnost rozhodnout. Nicméně pokud se najdou v žádosti nejasnosti či něco není v pořádku, může dojít k přerušení lhůty a řízení se protáhne.

Zákon o pobytu cizinců zmiňuje v paragrafu 75 celou škálu případů, kdy ministerstvo žádost zamítne. Pro představu se tak děje logicky v situacích, kdy žadatel poskytne nepravdivé údaje, je vyhodnocen jako nebezpečný pro stát, dopustil se trestné činnosti či trpí závažnou nemocí. Pro účely tohoto článku je ale zajímavý následující důvod zamítnutí žádosti: v řízení je zjištěno, že se cizinec pokouší obcházet zákon s cílem získat povolení – například pokud pobýval mimo území států EU po dobu delší než 12 měsíců a tato nepřítomnost nebyla odůvodněna závažnými důvody.

A právě tuto podmínku dle úřadů nedodržel John. Ačkoli jeho důvody pro opuštění země byly zvláště závažné, nebyly vzaty v potaz při řízení o jeho trvalý pobyt s odůvodněním, že důkazy (prohlášení žadatele, dopisy sestry) nejsou dostatečně věrohodné. John žije v ČR už téměř dvanáct let, pracuje, studuje, odvádí daně, platí si zdravotní pojištění, nikdy se nedopustil přestupku, natož trestného činu. Rodinná situace jej však donutila dvakrát přerušit pobyt na území ČR. Poprvé na pět měsíců, po druhé na devět měsíců. Celková doba nepřítomnosti tak přesáhla 12 měsíců. Sestra trpěla depresemi a závažnými psychickými potížemi a pokusila se spáchat sebevraždu. Jejich otec rodinu opustil, matka zemřela v roce 2002, neměl tedy na výběr a vydal se do země původu sestře pomoci v těžkých životních chvílích. Pro OAMP toto zřejmě

není dostatečně závažný důvod. Popření takovýchto důvodů však lze bez váhání považovat za odklonění od zásad humanity a právního státu, ke kterým se Česká Republika zavazuje. Nehledě na to, že české úřady tolik apelující na dodržování termínů, samy nejsou schopny dostát svým lhůtám, které jsou povinny dodržovat. V současné době John čeká na rozhodnutí o odvolání, které podal v listopadu 2013. Lhůta pro rozhodnutí o odvolání činí 60 dní. Je polovina května 2014.

Jak to vidí John sám uvádíme v následujícím rozhovoru.

Proč je pro cizince tolik komplikované zůstat v této zemi i po dokončení svých studií, nalézt práci v oboru a „vrátit zemi to, co do něj sama investovala“?

Mluvíte česky?

J: Ano, velmi dobře. Žiji zde už 12 let.

Odkud pocházíte a jak jste se dostal do ČR?

J: Pocházím ze Spojených států amerických. Tam je studium medicíny velmi drahé a z určitých důvodů jsem si je nemohl dovolit. Proto jsem přišel studovat do ČR.

Jak se Vám líbila studia u nás, v čem je vzdělávací systém jiný než v Americe?

J: Studia mne velmi bavila. Systém je tady opravdu jiný, v Americe je kladen velký důraz na praxi. Musel jsem si na to zvyknout, spousta věcí se tady učí nazpaměť, ale se studiem jsem byl velmi spokojen.

Jak se Vám líbí v ČR? Žijete zde sám nebo s rodinou?

J: Mám to tady moc rád. Mám zde spoustu přátel, podnikám různé aktivity. Například rád hraji basket. Často se scházím s lidmi. Žiji zde sám, bez rodiny.

Chtěl byste do budoucna zůstat zde v ČR nebo se chcete vrátit zpět do Ameriky?

J: Samozřejmě, že se mi po domově stýská, ale chci zůstat zde. Tato země mi dala velmi mnoho. Také tady mám spoustu přátel.

Jaký je zde problém, abyste mohl zůstat žít v ČR?

J: Česká republika neposkytuje příliš vhodné podmínky pro zahraniční absolventy. Pro mne by bylo mnohem jednodušší najít si práci v jiné evropské zemi, vydělával bych více peněz. Ale Česká Republika se stala mým domovem. Tato země do mne investovala spoustu času a energie, a já jí to chci vrátit zpět. ČR dělá chybu, že takto ztrácí vysokoškolské studenty, kteří by zde mohli dále pracovat. Demograficky ČR stárne a pracovní sílu cizinců bude potřebovat. Měla by být více otevřená vůči cizincům, kteří zde vystudují. Tito lidé znají jazyk této země a její kulturu. Pro zemi je to tak ekonomicky mnohem výhodnější. Místo toho je zde spousta byrokratických problémů, které je nutno překonat.

Můžete mi tedy povědět svůj příběh? Jaké jsou konkrétně Vaše problémy?

J: Mám tři mladší sestry. V době, kdy jsem odjel studovat do ČR, naše matka zemřela. Otec naši rodinu opustil, už když jsem byl malý. Jedna z mých sester šla později studovat na univerzitu v USA, ale dostala se do finančních problémů, se kterými jí nikdo nepomohl. Byla velmi zoufalá, a když jsem se o tom dověděl, odjel jsem do Ameriky, abych ji podpořil. Když se situace zlepšila, vrátil jsem se zpět do ČR a pokračoval ve studiu. Když jsem si však zažádal o trvalý pobyt na území České republiky, nastal problém. V rámci celé Evropské unie platí pravidlo, že žadatel nesmí vycestovat do zahraničí na delší dobu než šest měsíců. Pokud k tomu ovšem nemá závažné důvody. Přesto, že jsem o své situaci informoval předem Odbor azylové a migrační politiky, mou žádost úřady zamítly. Dle právníků, se kterými jsem se radil v SOZE, bylo zamítnutí mé žádosti ilegální. Zamítli ji však už dvakrát. Má sestra napsala dopis, ve kterém vysvětlovala situaci. Nikdo na něj neodpověděl. Přijela tedy do ČR. Napsali jsme na policii, že je zde a mohou ji kdykoli požádat o rozhovor. Nikdo se neozval. Možná se úřady bály, že udělaly chybu. Je těžké být upřímný a zodpovědný, protože systém se o to stejně nestará.

Co můžete dělat dál?

J: Požádám o trvalý pobyt znovu. Pokud však bude má žádost opět zamítnuta, obrátím se přímo na Evropskou Unii, protože se jedná o porušení práv EU. Momentálně mám studentská víza, která mi umožňují zde být, dokud nedokončím PhD. Myslím si, že situace jako tato, pro tuto zemi představují velké plýtvání. Při mém studiu pobírám stipendium a cítím se proto špatně, chtěl bych to této zemi vrátit zpět. Škola do mě již investovala asi 25 000 dolarů.

Pokud budete se svou žádostí úspěšný, chcete tedy zůstat?

J: Samozřejmě, jsem zde od svých 20 let, v této zemi jsem dospěl. Je to můj domov, cítím se s tímto místem propojen.

Měl jste možnost navštívit nějaké další evropské země?

J: Ano, byl jsem v Anglii, Dánsku a Německu. Tyto země jsou k cizincům mnohem více otevřeny. Česko je velmi malá země a velmi konzervativní ve vztahu k cizincům. Měla by nastoupit přizpůsobivější politiku vůči cizincům, jinak bude ekonomicky trpět.

Myslíte, že je to také v lidech, žijících v ČR?

J: Myslím, že to je také součástí problému. Lidé tady by měli více cestovat a poznávat cizí kultury. Tato země bude v budoucnu obývána různými cizinci, to je nevyhnutelné. Čím dříve se s tím lidé sžijí, tím snadnější to pro ně bude.

•